

ניתן לצפות בשיעורים נוספים באתר של
מכון מאיר בכתובת: www.meirtv.co.il

תיקון האכילה

עיון בפרשת השבוע על פי ה"פרי צדיק"

בי הילולי שהמכוון ענין אחר שעסוק בשמחתו רק בין כך חוטה ואוכל מאחר שאין מקום מיחוש וחשד כלל לתאות לבבו ובטוח בהם שדבוקים רק בדברי תורה ועבודה:

[ש] ג' שמות למאכל. מאכל. והוא מצד עצמות המאכל שיש בו כח זה שראוי לאכילת אדם ולהחיות נפש אדם מצד ניצוץ חיות השייך לנפש אדם שקבע בו השם יתברך שיוכל לקיים חיות האדם בקרבנו. ומזון. הוא מצד האדם הניזון ומקבל החיות ממנו. וטרף. הוא לשון חטיפה, והיינו מצד העלאת אותו ניצוץ חיות למקורו כשאוכלו בקדושה שאז הוא דוגמת הקרבן. והמזבח אמרו ז"ל בחלקו של טורף בנימין זאב יטרוף ונקרא בשילהי סוכה לוקוס לוקוס. והיינו, כי על ידי הקרבנות מתעלית הנפש הבהמית וההעשוקה גו טיקלא שנקרא עשוקים. בסבא דמשפטים. כי הוא בא בגזילה ובחטיפה. וכן צריך להתקומם נגדו בחטיפה כטעם ירגיו אדם יצר טוב על יצר רע בהרגוה וכח כטעם איוהו גבור כו'. וכן בזהר נקרא בכל מקום מלחמה בחרבותו קשתות ונקרא שעת אכילה שעת קרבא. כי עליית הניצוצית הוא על ידי ניצוץ יצר טוב ליצר רע שהמאכל שהוא המחיה הגוף מחיה רק כח הטוב והיצר טוב שבו ולא כח הרע. וכח הטוב נוצח במלחמה לחטוף הניצוצין קדישין וחיות המאכל לחלקו.

5. עין אי"ה ברכת א', א', מ"ו

ע"כ מכל סעודה אשר יאכל האדם, שהשתמשות בהנאת החושים בהכרח פועל ליקר בקרבנו את ערכם, ולהעביר מנגד עיניו ההרגשות הרוחניות המקרבות את האדם אל השלמות האמיתית. תקנו חז"ל כעין תרופה קודמת לרומם ההרגשות הקדושות לפני המזון בנטילת ידים, שיצויר יפה שהוא אוכל לחם קודש. והוא דומה לכהן משרת ד', כי כל העדה בכלל נקראים ממלכת כהנים. אמנם אחרי כל הציור המוקדם עושה הטבע את שלו, ולא ימלט שפעל השימוש החושי להפיל את אור המוסרי שבנפש הטהורה. ע"כ אחר האכילה, עוד הפעם תקנו חז"ל מים אחרונים, לשוב אל הקדושה הנאותה. ויפה נבין דברם ז"ל, מים ראשונים מצוה מים אחרונים חובה. כי הראשונים באו להקדים הרפואה קודם שיתעוררו החושים להפסיד את יקר ערכה של מושג היושר הטהור, ע"כ הם מצוה, ולא יאמר עליהם חובה, כי לא נתחייב הדבר בהכרח. אבל האחרונים באים למהר לתקן את אשר בהכרח נתעוות, ע"כ הם חובה.

שבכל מקום המעשה מיוחס לידים. יהיה מנוקים מכל לכלוך וגיעול של תאוה חיצונית בלתי זרק לה' לבדו להחיות גופו לרצון ה'. וזהו על ידי הרחיצה במים מי הדעת שהוא התורה ... שרק ההתחלה מהאדם כמו שאמר פתחו לי כו', ואני אפתח כו'. כענין בקשת משה רבינו ע"ה יהי רצון שתשרה שכינה במעשה ידיכם שתשלום שלימות המעשה השם יתברך עוזרו וזהו והייתם קדושים מים אחרונים שאחר אכילה רוחץ ידיו שגם כן הם מנוקים משום טינפת העולם הזה. וכדרך רבותינו ז"ל ביומא על והתקדשתם כו', אדם מקדש עצמו כו', מקדשין אותו כו', עיין שם וכמו שאמרנו. ולכך מים ראשונים מצוה שהמצות הם סגול האדם שעל ידי זה הוא והתקדשתם ולכך מברך אשר קדשנו במצוותיו וצוננו. ומים אחרונים חובה שהקב"ה מקדשו כחוב שאי אפשר להפטר. ...

[ד] ותקנה כללית לתאות הוא עסק התורה כמו שאמרנו במקום אחר על פסוק ועץ חיים תאוה באה. ולשון הרמב"ם בהלכות איסורי ביאה שאין התאות מצויות אלא בלב פנוי מדברי תורה. וזהו הרמז בנטילת ידיים קודם אכילה כמו שנתבאר לעיל אות א', אמנם הא בהא תליא ובלב מלא תאות וחמדות העולם אי אפשר לרברי תורה לכנוס וכמו שאמרנו במ"ח דברים שהתורה נקנית וכמו שאמרנו בעירובין אם משים עצמו לתמיד חכם כו', ואם לאו כו'. מכל מקום דבר זה הוא העצה הראשונה לתקן עצמו בתאות לבו והוא העיקר שהכל תלוי בו. ולכך עם הארץ אסור לאכול בשר כמו שאמרנו בפסחים, כי אמרו אין שמחה אלא בבשר וזהו תוקף התענוג לכך אסור. רק לתלמיד חכם המוגדר ממנו:

[ה] העצה השנייה המתנינות. כי יסוד תוקף התאוה המהירות שרוצה לבלוע ולהשלים תאותו חיש וכמו שאמרנו בביצה נטיעה מקטע רגליהו דקציבא ודובעלי נדות שהם ב' תאות הראשיות הנזכרים הבאים ממהירות. ואמרו ז"ל בחולין שתורה למדה דרך ארץ שלא יאכל אדם בשר אלא בהזמנה ולשון חכמים ריש ברכות בכל אכילת דשם נכנס ונכנסין לומר שצריך כניסה והכנה לאכילה ואפילו באכילת עני אמרו שם לשון נכנס. וגם באכילת תרומה ושל שבת שהם אכילת מצוה נאמר גם כן נכנסין שצריכין הכנה. ולא אכילת עראי כאכילת זולל וסובא שחוטף ואוכל. ומה שאמרנו בעירובין (נד). חטוף ואכול כו', נראה, כי יש חילוקים בבני אדם שמי שכבר אדוק ודבוק במחשבותיו בדברי תורה אז יהיה חוטף ואוכל דוגמת

1. פרי צדיק ר"ח שבט א'

בספר יצירה המליך אות צ' בלעיטה וכו', ושבט בשנה וקורקבן בנפש.

2. פרי צדיק ט"ו בשבט ה'

בחודש זה זמן התיקון לאכילה שיהיה בקדושה ועל כן בחודש זה ראש השנה לאילן לבית שמאי שכן בראש חודש מתחיל התיקון שעל כן נקרא ראש חודש שבו עיקר העסק מהחודש דבתר רישא גופא אזיל (עירובין מא.). ולבית הלל בט"ו בו שאז סיהרא באשלמותא והוא שלימות קדושת החודש. וכן סדר ג' חדשים אלו בשבט התיקון לאכילה שיהיה בקדושה כמו שאמרנו במה שכתוב בספר יצירה שנוצר באות צ' בלעיטה שיהיה צדיק אוכל לשובע נפש.

3. פרי צדיק ר"ח שבט ג'

שמתחלה קודם הפגם היה אכילת אדם הראשון פרי העץ ובא המצוה מכל עץ הגן אכל תאכל שזה היה מצות עשה והכניס קדושה להמאכל כמו בכל מעשה המצות שמברכין אשר קדשנו במצותיו וכו', וזהו שנאמר לעבדה בפקודין דעשה ולשמרה בפקודין דלא תעשה. והיינו המצות עשה מכל עץ הגן תאכל והמצות לא תעשה ומפרי העץ וגו', לא תאכל. ... ואמר המליך אות צ' בלעיטה ולא אמר באכילה. דלעיטה נקרא על ידי אחר וכמו שאמרנו פער פיו אותו רשע כגמל אמר לו אנא פתח פומי ואת תהא משתדר ואזיל כהדא דתנינן כו', אבל מלעיטין. וכתוב ביעקב אבינו ע"ה ונתן לי לחם לאכול ובגד ללבוש. ולמה כתיב לאכול וללבוש ומי לא ידע שהלחם לאכילה ובגד הוא ללבוש ובגד דכתיב לתת לו לחם ושמלה לא כתיב לחם לאכול ושמלה ללבוש. רק דיעקב אבינו ע"ה ביקש שיתן השם יתברך לו הלחם וגם האכילה שיאכילהו ויהיה האכילה בקדושה. וכן שיתן השם יתברך הבגד והלבישה שילבישהו השם יתברך.

4. קונטרס עת האוכל א'–ט'

[א] הפרישות מאכילה נקרא קדושה כמו שאמרנו בפרק קמא דתענית היושב בתענית נקרא קדוש ואמרנו והתקדשתם מים ראשונים והייתם קדושים מים אחרונים, כי אני אליהם זה שמן. פירוש מים ראשונים רחיצת הידים שהם כלי המעשה